GÜZELOĞLU
attorneys-at-law | hukuk bürosu

CISG Uyarınca İcabın Hükmü ve Geçerliliği

Fatma Esra Güzeloğlu, Abdülkadir Güzeloğlu, Fatih Yıldızhan

13 Mart 2017

Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması ("CISG") Madde 14 anlamında geçerli bir önerinin varlığı halinde, Madde 15(1) uyarınca bu önerinin ne zaman hüküm doğuracağı şu şekilde düzenlenmiştir:

"*İcap muhataba vardığı anda hükümlerini doğurur.*"

Maddeden açıkça anlaşıldığı gibi icap, muhataba vardığı anda hüküm doğuracaktır. Yani bir icabın hüküm doğurabilmesi için "muhataba varmış olma" şartı aranmaktadır.

Teklifin muhataba varması şartının nasıl karşılanacağı CISG Madde 24'te şu şekilde belirtilmiştir:

"*Antlaşmanın bu kısmının amacı çerçevesinde; icap, kabul beyanı ve diğer tüm irade açıklamaları muhataba sözlü olarak yapıldıkları veya diğer herhangi bir yoldan şahsen kendisine veya işyerine veya posta adresine, bunlar da yoksa, mutat meskenine teslim edildiklerinde "varmış" sayılırlar.*"

Antlaşmanın bu iki maddesinin birbirleriyle oldukça bağlantılı oldukları görülmektedir. Dolayısıyla Madde 15 ve 24'ü birlikte değerlendirmek gerekecektir.

Teklifin Muhataba Varmış Olması

CISG Madde 24 uyarınca bir beyan, muhatabın kendisine, işyerine veya posta adresin teslim edildiğinde varmış sayılır. Bunların olmadığı hallerde mutat meskenine ulaşması ile varmış sayılacağı düzenlenmiştir. Yani varma kuralının uygulanmasında, teklifin vardığı yer önem arz etmektedir.

Maddede beyanın yapılışı hakkında "sözlü beyan" ve "diğer yollarla yapılan beyan" şeklinde bir ayrım yapmıştır.

Sözlü Beyanlar

CISG Madde 24'te sözlü iletişimin tanımı yapılmamıştır. Öğretideki görüşlerden maddede bahsedilen sözlü beyandan kastedilenin, karşı taraf tarafa ulaştığında derhal anlaşılabilen, sorgulanabilen ve tespit edilebilen teklifleri içeren beyanlardır. Yani bu beyanlar teklifi yapan kişi tarafından hazır bulunan muhataba yapılmaktadır. Örneğin yüz yüze yapılan teklifler, telefonla yapılan teklifler, doğrudan diyalog kurmaya elverişli olan elektronik yazılımlar sözlü beyanla yapılan tekliflere örnek gösterilebilir.

Sözlü beyan muhataba vardığında, muhatabın o anda teklifin içeriğini anlayabilecek durumda olması gerekir. Öğretide bunun muhatapla aynı yetkinliğe sahip olan bir kişi tarafından anlaşılabilecek şekilde yapılması gerektiği[1] şeklinde bir objektif kıstas getirilmiştir.

Diğer Yollarla Yapılan Beyanlar

Diğer yollarla yapılan beyanlardan, muhataba başka yollarla iletilen beyanlar anlaşılmaktadır (Ör: telgraf, faks, teleks, teleteks, e-posta, EDI vb.) Yani muhatabın kontrol alanına herhangi bir şekilde giren beyanlar kastedilmektedir. Bu yolla iletilen tekliflerin uygun olan yerlere ulaştırılması gerekir ki muhatap bu beyanın farkına varabilsin, bunlara örnek olarak kişinin iş adresi, posta kutusu, ya da muhatapla ilgili olan kişilere iletilen teklifler gösterilebilir.

Diğer yollarla yapılan beyanların muhataba ulaşıp ulaşmadığının tespitinde anlaşılabilirlik de önemlidir. Teknik[2] ve başka sebeplerle muhatabı tarafından anlaşılamayan tekliflerin, muhataba ulaşıp ulaşmadığının tespitinde Madde 7[3] ve 8'deki yorumlama tekniklerine gidilecektir. Yani

[1] FERRARI, F. (2011), Introduction to Articles 14-24. "*Article 24*". München: C.H. Beck. p.4.
[2] Örnek: Teklifin posta yolundan kaynaklanan sebeplerle muhataba ulaşamaması.
[3] CISG Madde 7: "*Bu Antlaşmanın yorumunda, Antlaşmanın milletlerarası niteliği dikkate alınacağı gibi yeknesak uygulanmasının teşviki ve milletlerarası ticarette dürüstlük kuralının korunması gereği de gözetilir.*

tarafların iradeleri ve uluslararası ticaretteki teamüller gibi faktörler beyanın geçerli olup olmayacağını anlamamızda yardımcı olacaktır. Bu yollarla da anlaşılamıyorsa teklif yapılmamış kabul edilecektir.

Sözlü olmayan bir beyanın yapılış vasıtalarına ilişkin herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Ancak Madde 27'de bu tür beyanlar için "koşullara uygun araçlar ile" yapılma şeklinde bir sınırlama getirilmiştir.[4]

Sözlü ve Diğer Yolla Yapılan Beyanların Muhataba Ulaşma Anı

Sözlü yapılan beyanlar, muhatabın beyanı algılaması ile muhataba ulaşmış sayılacaktır. Örneğin telefonla yapılan beyanlarda teknik aksaklıklardan dolayı kesilme yaşanırsa ve yanlış anlaşılmalar ortaya çıkarsa yine Madde 8 uyarınca tarafların iradeleri dikkate alınacaktır.

Diğer yollarla yapılan bir beyanın muhataba ulaşmış sayılabilmesi için, beyanın Madde 24'teki hususlara uygun olması önemlidir. Madde 24'te bir beyanın mutat meskene teslim edilebilmesi için öncelikle muhatabın şahsına, işyerine veya posta adresine ulaşılmamış olması gerektiği düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu bilgilere ulaşılabildiği halde kanunda alternatif olarak gösterilen mutat meskene iletilen bir beyan, muhataba ulaşmış sayılmayacaktır.

Muhatabın beyanın içeriğinin farkında olması gibi hususlar dikkate alınmayacaktır. Ancak muhatap, beyanın içeriğine ilişkin bilgi sahibi olduysa, bu durumda "çelişkili davranma yasağı ilkesi" uyarınca, dürüstlük kuralına aykırı olarak beyanın yanlış yere ulaştığını ileri süremeyecektir.

Diğer yollarla yapılan beyanlarda beyanın ne zaman ulaştığının incelenmesinde beyanın yapıldığı vasıta önem taşıyacaktır. Örneğin, mektubun muhatabın şahsına ulaştırılması ile ulaşma gerçekleşecektir. Bu da beyanın muhatabın zilyetliğine doğrudan geçmesi ile olur. Madde 24'ten çıkarabileceğimiz gibi, mektubun muhatabın iş yerine veya posta kutusuna teslimi de ulaşma hükmünü doğuracaktır. Aynı şekilde yetkili şahsa teslim de bu sonucu doğurur, hatta öğretide

---

Bu Antlaşmada düzenlenen konulara ilişkin olup Antlaşmada açıkça cevaplanmamış sorular Antlaşmanın temelinde yatan genel ilkelere veya bu tür ilkelerin mevcut olmaması halinde milletlerarası özel hukuk kuralları uyarınca uygulanması gereken hukuka göre çözümlenir."

[4] CISG m 27 "*Antlaşmanın bu Kısmında açıkça aksi düzenlenmedikçe, sözleşme taraflarından birinin bu Kısma uygun bildirim, talep veya diğer bir açıklaması koşullara uygun araçlarla yapılmışsa, bu açıklamanın iletimindeki bir gecikme veya hata veya ulaşmamış olması açıklamada bulunan tarafı ona dayanmak hakkından yoksun bırakmaz.*"

muhatabın işyerinde olmayan yetkili kişiye ulaştırma da geçerli olacaktır [5]. Telgraf da muhataba veya yetkili bir kişiye ulaştığında ulaşmış sayılacaktır.

Elektronik Ortamda Yapılan Beyanların Ulaşması

Günümüzde elektronik yollarla iletişim hemen hemen herkesçe kullanılan önemli ve yaygın bir iletişim yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öncelikle elektronik ortamda yapılan beyanların niteliği açısından bir ayrım yapmamız gerekir. Kural olarak bu beyanlar "diğer yollarla yapılan beyan" kategorisinde yer alsa da, teknolojik gelişmeler sayesinde artık elektronik yoldan iletişim yüz yüze de yapılabilmektedir.

Dolayısıyla e-posta gibi elektronik veri değişimi (electronic data interchange) şeklinde yapılan beyanlarla, telefon gibi anında iletişime imkan tanıyan beyanların birbirinden ayrılması gerekir. Bu yüz yüze ve anında karşı tarafa ulaşabilecek şekilde yapılan beyanlar sözlü beyanlarla aynı nitelikte sayılacaktır.

Elektronik veri değişimi şeklinde gerçekleşen beyanlar karşı tarafa anında ulaşan beyanlar değildir. Bu beyanların geçerli sayılabilmesi için CISG Danışma Konseyi'nin[6] görüşüne göre muhatabın kendisine elektronik ortamda ulaşılabileceğini bir şekilde kabul etmesi gerekir. Ancak muhatabın bu şekilde bir beyanı yoksa bu yolla kendisine ulaştırılabileceğinin somut durumdan anlaşılması gerekir[7]. Bu hususlar dikkate alınarak gönderilen bir e-postanın içeriğinin muhatap tarafından anlaşılır şekilde olması gerekir.

Gönderilen e-posta eğer muhatabın elektronik posta adresine ulaşmışsa, muhataba ulaşmış kabul edilecektir. Muhatabın bunu okuyup okumaması önem taşımaz. Eğer teknik sebeplerden dolayı muhatap e-postayı okuyamamışsa, kendi hakimiyet alanına ilişkin bir problemden kaynaklandığı için beyan yine de ulaşmış sayılacaktır. Yani önemli olan teklifin muhatabın sunucusuna[8]

[5] Schlechtriem, P. (2000). Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Mart 13, 2017 tarihinde http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem.html#a32 adresinden alındı.

[6] CISG Danışma Konseyi, antlaşmanın yorumlanmasında yeknesaklık sağlamak amacı ile 2001 yılında Paris'te kurulmuştur. Bu konseyin görüşleri özel bir girişim olarak nitelendirilir ve herhangi bir ülkeyi veya hukuk sistemini temsil etmemektedir. 10 Eylül 2012 tarihinde UNICITRAL tarafından, 4 Şubat 2015 tarihinde de UNIDROIT tarafından bu konseye "gözlemci" statüsü verilmiştir.

[7] CISG Danışma Konseyi, Görüş No 1: "CISG Uyarınca Elektronik İletişim", 15 Ağustos 2003. Raportör: Profesör Christina Ramberg, Gothenburg, Sweden. http://www.cisgac.com/default.php?ipkCat=128&ifkCat=143&sid=143

[8] Server

ulaşmasıdır.[9] Ancak e- posta gönderenden kaynaklı bir sebeple muhataba ulaşamamışsa, bu halde beyanın muhataba ulaşamamış olduğu kabul edilmesi gerekmektedir.

Uluslararası ticaret hukuku, sözleşmeler veya CISG hakkında daha fazla bilgi almak için bize info@guzeloglu.legal e-mail adresinden ulaşabilirsiniz.

[9] Hahnkamper, W. (2006). Acceptance of an Offer in Light of Electronic Communications. Nisan 13, 2017 tarihinde UNICITRAL: http://www.uncitral.org/pdf/english/CISG25/Hahnkamper.pdf adresinden alındı